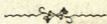

Telegram.

Vesela igra v enem dejanji.

Česki spisal G. Pflieger-Moravský,
poslovenil

Josip Starè.

Izdalo in založilo
Dramatično društvo v Ljubljani.

V LJUBLJANI.

Natisnola Rozalija Eger.

1870.

O s o b e :

Korèn, bogat zasebnik.

Ljudmila, njegova hči.

Podgorski, graščák.

Hribar, posestnik kmetijskega gospodarstva.

Ema, njegova žena.

Narobe, uradnik pri telegrafu.

Kasir pri železnici.

Natakar.

Konduktêr.

Godí se v čekalnici neke železnične postaje na Slovenskem.

Desno i levo si je treba misliti od občinstva.

Čekalnica na kolodvoru. Zadaj veliko okno; poleg okna na le-
vej in na desnej vrata. Pri kulisi na desnej strani vrata v drugo
sobo. Pri kulisi na levej strani spredi vrata v pisalnico
telegrafskega urada z napisom „Telegrafenam t“. Poleg
teh vrat zadaj loža kasirja z napisom „Cassa“. Na levej
strani spredaj pogernena miza, na njej kuverti i steklenice.
Na desnej strani spredaj druga pogrnena miza, na njej
košek s slaščicami i zvonček. Pri mizah divan i stoli.

PRVI PRIZOR.

Podgorski (vstopi skozi zadnja vrata na levej poleg okna,
se ozira, ne videvši nikoga, jako nejevoljen).

Nij ga še tu! Nijsem mislil, da bom popřej
tukaj. Čemu sem pač tako hitel? V to nesrečno
Ameriko pridem še dosti zgodaj. (Sede na divan ter
odloži lahko letno vrhno suknjo.) Moje pismo je go-
tovo prejel! Zdaj bi le rad vedel, kako je tvár-
jalo. — Ona si nij dala dopovedati, moral sem v
to privoliti. Torej si nijsem mogel drugače poma-
gati, nego da pišem njenemu očetu. — Avava!
(Zeva.) Jaz v Ameriko! Jaz sem vesel, da sem v
Evropi! Res da mi ta naloga ni nič po godi, ali
pridobil si bom veliko zaslugo, ako jo srečno do-

vršim! Trdovratni oče se mi bo udal, njegovej hčerki pa prepodim neumne sanjarije. (Vstane.) Ona se je v mene jako zaljubila, to je res; da bi je le ne minolo! — Menda pač ne, ona vidi v meni svoj idejal, i to idejal pikantnosti — pravijo da se nekam po angležki ponašam, nekako brezbrizno, kakor pravi Amerikan. Nu dobro! Jaz nijsem še nikdar o tem premišljeval. (Spet jako bezbrizno sede v naslanjač.) Človek, ki je podedoval po očetu nekoliko zadolženo graščino pa neče popolnoma na nič priti, ima vse druge skrbi! I zato se meni nič kaj ne mudi v to Ameriko. Ljudmila misli, da si bova napravila kóčico tam nekje na Savani! Ali ona se s to kočó jako vara — jaz ravno ne izgledam tako, da bi bil zadovoljen v kóčici na Savani med Indijani i divjaki. A njen oče! Jaz ga nijsem še nikdar videl, on se me povsodi ogiba, ker neki menjic kar videti ne more, odkar več ne kupčuje, a brž ko ne mu je kdo povedal, da sem tudi jaz nekoliko takih kolkovanih papirčkov med svet poslal! (Zopet vstane.) Vendar se nádejam, da se bom danes ž njim seznanil; on mora dovoliti, hči pride tudi zraven — ona ga bo menda pač znala omečiti, saj jej je zato plačeval governantko! (Se ozira.) Še zmeraj nikogar? Niti nje, niti njega! Človek bi kar obupal! (Gleda na uro.) Imam še dosti časa. Pojdem se sprehajat po kolodvoru do osodepolnega trenutka! (Vzame svrhnik ter odide skozi zadnja vrata na levej strani.)

DRUGI PRIZOR.

Hribar. Ema.

(Vstopita skozi desna vrata zadaj, Ema v letnej popotnej obleki, ogrnena s šalom po šegi.)

Hribar (pusti svojo ženo naprej v dvorano ter kliče za vrata). Jože, vozi lepo počasi v mesto, da se konji oddahnejo! — To smo poganjali, kakor da je šlo za stavo. Imamo še časa dovolj, da pride dunajski vlak! Lahko še malo odložiš. (Pomaga Emi, da si sname šal.)

Ema. Hvala ti, Ivan, ti si danes posebno prijazen. (Odloži šal na stol.)

Hribar. Kaj bi ne bil, kako pa si danes tudi ljubeznjiva!

Ema. To je vse zato, ker mi nijsi odrekel tega veselja. I vrhu tega še šal po novejši šegi! — O moja mati ne bode vedela kaj početi od samega začudenja! Imela sem jej vendar-le pisati.

Hribar. Bodi brez skrbi! Ti prideš ravno k godu pa jej sama vošiš srečo, ter lastnoročno podaš vezilo, kakor si bila doma navajena. Da nejam opravila, ki se ne da odložiti, kaj rad bi šel s teboj!

Ema. Jaz brez tebe dolgo ne prebódem! Ah, ta je lepa, ti si me spomnil na vezilo! (Se ozira.) Ti moj Bog! Tako smo hiteli, da sem pozabila torbo na vozu!

Hribar (smeje se). Ta je pa res lepa! — Počakaj tedaj, jaz stečem za Jožetom in koj se vrnem. (Odide naglo skozi desna vrata zadaj.)

TRETJI PRIZOR.

Ema (sama, kliče za Hribarjem).

Ivan! Ivan! Je že proč! Zarad moje raztresenosti mora tako dolgo pot storiti! — Moj Bog! Ne vem, kako bom pri materi prebila brez njega! On je tako dober! Včasih res malo zaropota; pa to nič ne de. — Ljudje vendar-le niso prav imeli. Pravili so mi, da je Ivan vetrnjak, da mi ne bode zvest, da je neki prej imel skrivno znanje! Ali zakaj? Zato, ker so mi ga zavidali. Se ve da imajo moški v velikem mestu dosti priložnosti, to je res. Zato tudi nečem v Ljubljano. Ostaneva rajša na svojem malem posestvu. Tu on pridno opravlja svoje reči in dobro gospodari, jaz ga pa v vsem podpiram, kolikor morem i znam! In tako sem srečna!

ČETRTI PRIZOR.

Hribar. Ema.

Hribar (se vrne v roci držé malo popotno torbo). Tu sem, ženka! Ali sem jo mahal, da sem ga

došel! (Se ozira.) Kam bi neki ta čas dejal torbico? Ali nij nikogar tu? (Prime zvonček na mizi.) He! Natak ar! (Zvoni.)

PETI PRIZOR.

Natak ar. **Prejšnja.** (Pozneje) **Kasir** (v loži).

Natak ar (vstopi na desnej strani). Nij-li nekdo zvonil? Kaj boste zapovedali, gospod?

Hribar. Prijatelj, bodite tako dobri in shranite mi le-to malo stvar.

Natak ar. Bodite brez skrbi! (Vzame torbo.)

Hribar (Emi). Jaz ti bom kar zdaj listek vzal; tako se vsaj ógneva gnječe! (Gre k kasir.)
Gospod, jaz bi rad —

Kasir (iz lože). 's ist noch genug Zeit!

Hribar. To je menda pač vse eno, vzamete-li novce zdaj ali pa pozneje!

Kasir (iz lože). Das verstehen Sie nicht! (Se umakne.)

Hribar. To je kaj uljuden gospod i spoštuje ravnopravnost kakor večina uradnikov pri naših železnicah. (Emi.) Pojdiva in poglejva rajša, bode-li uže skoraj vlak prisopihal! (Vzame Emo pod pazuh ter odide ž njo skozi desna vrata zadaj.)

ŠESTI PRIZOR.

Natakar (sam, gledaje za odhajočima).

Tema se nekako zeló mudi! (Obrača torbo na vse strani.) Le-to malo stvar bom dejal v pisarnico. Morebiti, da kaj pade! (Hoče skozi vrata na levej, v tem vstopi Narobe.)

SEDMI PRIZOR.

Narobe. Natakar.

Narobe (stopivši iz pisarnice). Nu, vendar enkrat malo mirú! Danes se telegrami kar drug družega podé. Uže je štiri odbila, a jaz še nijsem obédoval! — Natakar, prinesite mi kosilo!

Natakar. Précej, gospod Narobe! Samo mal opravek imam! Le-to torbico so mi dali, da jo shranim. Ali bi je ne mogel dejáti k vam v pisarnico?

Narobe. Bes naj jo vzame, denite jo kamor je in prinesite mi kosilo!

Natakar. Koj, gospod Narobe! (Vrže torbo v pisarnico pa se tekoj vrne.) Koj bom tukaj! (Steče skozi desna vrata.)

OSMI PRIZOR.

Narobe (sam, sede k mizi na levej strani in se pripravlja k jedi).

To je vražji urad! Ves dan niti trenotka mirú! Vedno moram biti pri aparatu a vendar nij najmanjše nade, da bi kaka dobra finančna operacija rešila državo in deželo! Toda pozor! Moram paziti, da bi me morebiti kdo ne slišal. (Se ozira.) Uradnik sem — živimo v ustavnej državi in imamo svobodo mišljenlja!

DEVETI PRIZOR.

Natakar. Narobe.

Natakar (priteče, postavi jedila na mizo i gleda skozi okno na kolodvor). Moral sem gret dejáti, — bilo je uže vse mrzlo!

Narobe. Tako, zdaj moram jesti mrzlo telečje stegno zavoljo te vražje mačke, ki si je nogo spahnila! Gospa baronovka je kar précej telegrafovala po vračnika! (Začné jesti i piti.) Za mačko pride popisni list o človeku, ki je okradel nekoliko svetih podob. Komaj sem tatú odpravil — (S telegrafskega urada se sliši zvonček.) Bes te plentaj! Danes se za svojo službo res ne najém! To je zvon-

ček od telegrafa z dunajske strani. (Zvonjenje se ponavlja.) Moj Bog! Temu se mudi. Nu, saj sem tukaj! Saj bom tekój odgovoril! (Hitro odide na levej strani.)

DESETI PRIZOR.

Natakar. Ema.

Ema (vstopi skozi desna vrata zadaj). Tu sem! To je bil lep sprehod! Ivan mi bode med tem prtljago odpravil, meni pa je rekel, naj tukaj nanj počakam in se oddahnem. Škoda, da Ivan ne more z menoj! To bi bilo še le veliko veselje pri mami! — (Sede k mizi na desnej strani in jé slaščice.)

EDNAJSTI PRIZOR.

Ema. Narobe. Natakar (zadaj).

Narobe (vstopi z leve strani; drži v roci dva lista, sede k mizi, kjer je pred sedel, jé dalje in čita). Ta je lepa! Dunajski vlak se je v Gradcu zamudil, pride za cele pol ure pozneje! Pa to ne bi bilo nič posebnega, to se zdaj kaj pogosto dogaja, lokomotive so nekako v francosko-društvenem položaji in v enomér šantajo! — Ali to-le! To mi možgane meša! To je lep telegramek: „Danes bo prišla

na postajo moja v Ameriko bežeča hči. Prosim, da jo ustavite. Velikost srednja s šalom i bagažo. Za petami jej bom jaz oče Korén.“ To se mora reči, ta telegrafuje naravnost i brez ovinkov, jasno i natanko. Kaj mi je početi? Moram zopet oglašiti uradu, naj pregledajo vse potujoče ženske s šalom, kakoršnih na našo postajo ne prihaja baš premnogo. (Zagleda Emo.) To je mlada ženska, poleg na mizi šal. Da te vendar! Ne mara je ta? — Meni se nekaj dozdeva! (Emi.) Ali vi potujete?

Em a (nekako v zadregi). Vaše vprašanje, gospod —

Narobe (vstane ter stopi bliže). V zadregi je! — Dovolite! — Ali sami potujete?

Em a. Gospod, vi ste jako predrzni! Nihče vam nij dal pravice —

Narobe. Ali smem vprašati, kam se boste peljali?

Em a. Vam nič mar, gospod, to je moja skrivnost!

Narobe. Skrivnost, pravite? Dobro! Dobro! (Se obrne k natakarku.) Natakark!

Natakark. Kaj želite? (Pristopi bliže.)

Narobe (ostro gleda Emo). Ali ne veste, kdo je ta ženska?

Natakark. Ne vem, ali jako lepa je.

Em a. Ti ljudje me razžaljujejo! Kje le Ivan hodi tako dolgo?

Narobe. Ali je sama tukaj?

Natakar. Pripeljala se je malo prej z nekim mladim gospodom v največem kalopu.

Narobe. Z mladim gospodom? V največem kalopu?

Natakar. Mislil sem, da so se konji splašili! Vêdla sta se, kakor da bi se jima jako mudilo. In komaj sta prišla, précej sta hotela listke, dasi je bilo še dosti časa. Ona torba je od te ženske.

Narobe. Tako? Ona torba, ki ste jo dejali v pisarnico?

Natakar. Da, in ta dva človeka sta bila med seboj prav domača ter sta se tikala!

Narobe. Glej! To sta ona! Tu bomo kmalu pri kraji! Natakar, pustite naju sama. Jaz imam nekaj obravnavati s to žensko.

Natakar. Tako?

Narobe. Uradno skrivnost!

Natakar. Dobro! Dobro! To je pač lepa skrivnost. Tukaj v javnej restavraciji! (Odide skozi desna vrata zadaj.)

DVANAJSTI PRIZOR.

Ema. Narobe.

Ema. Jaz tu dalje ne prebijem! Pojdem za Ivanom! (Vstane ter hoče oditi.)

Narobe. Aha! Ona hoče proč! Ona nejma dobre vestí! — (Emi.) Prosim gospodičina, prosim, račite malo počakati! Blagovolite mi povedati svoje ime!

Em a. Ne verjamem, da bi vi smeli to od mene zahtevati!

Narobe. Bomo uže videli! Ali za zdaj, gospodičina, morate brez ovinkov z menoj v le-to sobo —

Em a. Ne, to je nezaslišano, gospod —

Narobe. To vse nič ne pomaga, gospodičina! Prišel je ukaz, da vas imamo tu zadržati. Ali imate legitimacijo?

Em a. Kaj vam pride v glavo, gospod? Jaz se peljem —

Narobe. Uže vemo, kam se peljete! Izvolite iti v le-to sobo, gospodičina —

Em a. Gospod, kaj to pomenja?

Narobe. Vi nejmate legitimacije —

Em a. Moj mož vas bo —

Narobe. Poznamo take reči! Vi pravite, da ste gospá, pa niste —

Em a. Vi me žalite —

Narobe. Vidim, da je gospodičina jako premetena! Ne morem vam nikakor pomoči! Izvolite stopiti v to sobo tu zraven, dokler se z vami ne bo po postavi postopalo i dokler ne pride vaš oče —

Em a. Moj oče? Jaz nejmam več očeta —

Narobe. Da nejmate očeta? Vi torej še celó svojega očeta tajite? S tem ste ravno pokazali, da sem na pravo naletel! Prosim vas, brez ovin-
kov — (Vzame Emo za roko ter jo pelje v sobo na des-
nej strani.)

Em a. To je nezaslišano! Vi se bode te kesali, gospod, jaz se le sili udam. (Stopi v desno sobo.)

Narobe (zapre za Emo in shrani ključ).

TRINAJSTI PRIZOR.

Narobe (sam).

To je lepa služba! Nij dosti, da sem uradnik pri telegrafu, včasih opravljam tudi „brevi manu“ službo policijskega komisarja, dokler ne izročim stvari bližnjem gosposki. Kaj tacega se mi pa le še nij dogodilo; skoraj bi bil telegram prišel prepozno. Ubogi oče! Jako se mi smili! Da mi to brezbožno deklé ne uide, sem jo kar tekój zaprl! Kaj pa, jaz sem za to odgovoren! — Tako! Še tega je trebalo! Ne, take hčere pa še nijsem videl, ki taji svojega lastnega očeta, da bi mogla uiti s svojim dragim. (Sede k mizi, da bi pojedel.)

ŠTIRNAJSTI PRIZOR.

Narobe. Hribar.

Hribar (hitro vstopi skozi desna vrata zadaj). Tu sem, mila moja Emica! Vse je v najlepšem redu! (Se ozira, ne videvši Eme.) Kaj pa je to? Saj sem jej vendar rekel, da naj me tu počaka! (Zapazi Narobeta.) Ah! Dovolite, gospod, ali niste ravnokar videli mlade dame?

Narobe. Mlade dame?

Hribar. Da, ravnokar je sem vstopila v popotnej obleki —

Narobe (sam seboj). Aha! Nij-li ta morebiti tist ptiček, s katerim se hoče odpeljati? — Bomo videli! (Hribarju.) Da, gospod, videl sem malo prej tu mlado damo.

Hribar. Mojo ženo!

Narobe (sam seboj). Njegovo ženo! Res je, popotuje ž njo kakor s svojo ženo! (Glasno.) Gospod, vaše žene nijsem videl!

Hribar. Gospod, vi čudno govorite, videli ste jo, pa zopet je nijste videli! Prosim, da mi na uljudno vprašanje uljudno odgovorite!

Narobe. S takimi gospodi gotovo ravnam, kakor je treba.

Hribar. Kaj to pomenja?

Narobe (vstane). Kaj to pomenja? Da je uboga žrtva vaše lahkomišljenosti dobro shranjena!

Hribar. Gospod! Ali mar vi z menoj šale uganjate? Če je taka, vam povém, da zdaj ni čas za to in da je to jako nesramno!

Narobe. Prosim vas z lepo, nikar me ne žalite! Nejmam časa, da bi se dal od vas podučevati! Ubogo dekle je na varnem; ona ostane pod mojim varstvom in pod varstvom gosposke, dokler ne pride njen oče! (Hitro odide na levo.)

PETNAJSTI PRIZOR.

Hribar (sam).

Ali, gospod, poslušajte vsaj — To mora biti — Ga uže nij več! — Dokler ne pride njen oče? — Moja žena na varnem?! Ubogo dekle? Njen oče? Ta mož menda norí! Kje je moja žena? — S tem človekom nij nič! Kaj mi je začeti? Najbolje bo, da grem k gosposki in dam tega norca zapreti! I to tekój, predno pride vlak! (Odide skozi desna vrata zadaj.)

ŠESTNAJSTI PRIZOR.

Korén (v bluzi i hlačah iz ruskega platna, na glavi širok slamník, na levej roci plaid, vstopi skozi leva vrata zadaj).

(Tekój za njim) Natakár.

Korén. Je uže dobro, prijatelj, je uže dobro! Recite kočijažu, naj pelje v mesto, v gostilnico

„pri Slonu“. Tako sem hitel, da sem na vse pozabil! — Ali počakajte, prijatelj, recite mu, naj me pri „Slonu“ počaka, dokler se ne vrnem, ali prav za prav, dokler se ne vrnemo. Počakajte, prijatelj! Še to mu recite, da, da — kaj sem hotel reči — recite mu, da naj napaja! Ali, da pa on ne sme preveč piti, da ostane trezev! Tako! Tako! Zdaj je uže vse! Tecite! Tecite, prijatelj!

Natakar. Vse bom opravil! (Sam seboj.) To so cele litanije! Ko bi si vse zapomnil, vendar pozabim poslednje. — Naj se opije! Vsaj dá kaj zaslužiti! (Odide.)

SEDEMNAJSTI PRIZOR.

Korén (sam, odlaga plaid).

To je lepa zmes! Prej bi bil mislil na smrt, kot na kaj tacega! I kaj porekó ljudje! To bo zopet kaj za našo okolico! — Ali, da! Taka-le je! Te presnete govornantke! O, da mi nij moja žena umrla! Vse bi bilo drugače! Sam vrag mi je dal ta modri svèt s to govornantko! Jaz te osebe nikdar nijsem mogel videti! Same pripovedke, same romane, samo risanje, samo potovanje je imela v glavi! A moja Ljudmila navzela se je vsega tega tako, da mi je zdaj to komedijo napravila! Storititi tako znanje s človekom, ki ga niti

ne poznam! Samo to sem slišal, koliko dolga ima! — Pravi, da je graščak! Vrag naj vzame vse njegove graščine, na katerih nij nič njegovega! To bi bile vedne sitnosti temu človeku za ljubav! — Še sreča, da me je moj neznani prijatelj na to opomnil. (Izvadi pismo iz listnice.) Kdo je neki le-ta? Nobenega podpisa! Pisano od tuje roke! — „Dragi gospod! Po naključji sem zvedel naklep vaše gospodičine hčere. Ker nečete njenega dragega v svojo hišo, hoče zapustiti okrutnega očeta“ — okrutnega očeta, o brezbožno dete — „in bežati v Ameriko. Hočete-li odvrniti to nesrečo, podvizajte se, da boste jutri pred opoldanskim vlakom v Celji. Tam se hoče sniti s svojim dragim. Vaš udani prijatelj.“ Ta mi jo je spredla! — Th, th, th! — Ali jaz bom temu pogovrnántanemu dekletu vse skazil! Gotovo je uže tukaj in — moj telegram je pomagal; morebiti pa še le pride, tedaj bom jaz sam najbolje pomagal! Pojdem na urad! (Se ozira.) Aha! Tukaj je tabla! „Telegrafnamt“! Da, „Amt“! Vidi se, da smo na Slovenskem! Pa naj reče kdo, da deželni jezik ni „vpeljan v uradnije“! (Gre k vratom i trka.)

Narobe (iz druge sobe). Kdo je?

Korén. Odpustite gospod!

Narobe (vstopi).

OSEMNAJSTI PRIZOR.

Narobe. Korén.

Narobe. Danes uže nejmam niti trenotka mirú! — Kaj bi radi, gospod?

Korén. Odpustite, odpustite! Imam govoriti o uradnih zadevah! Nij-li prišel danes telegram z Rogatca?

Narobe. Kdo bi si to zapametoval! Kakšen telegram je bil?

Korén (poluglasno). Dobro veste, gospod, da človek o taci h rečeh ne govori rad na glas! Zaredi moje hčere, ki je pobegnila s svojim dragim! Deklé je pridno! Imela je govrnantko! Ali ta —

Narobe. Rad verjamem, gospod! Da, telegram je prišel malo prej, pa tudi plašna ptička sta uže priletela! Tu-le v tej sobi sem zadržal ubogo deklé, i ravno sem hotel poslati k gosposki! On je neizmerno divjal —

Korén. Oh! To je izvrstno! Da jo le imam! Za njega mi nij mar! Dobro, dobro, gospod! Kar se pa tiče oglasa pri gosposki — tega nij več treba, jaz sem njen oče!

Narobe. Kakor vam je drago! Tu za temi-le vrati — tukaj je ključ! (Mu da ključ. — Poleg v sobi se sliši zvonček.) Odpustite, gospod, znamenje me uže spet kliče! — Danes bi človek kar znorel, jaz tega več ne prebijem! (Odide na levo.)

DEVETNAJSTI PRIZOR.

Korén (sam).

Tedaj moja draga hčerka v kletici! O ti malopridno dete! Moram se nad njo zjeziti! I to prav pošteno zjeziti! Moram jej tako govoriti, da jej vse te amerikanske muhe iz glave prepodim! Morebiti si vendar-le da dopovedati; da bi mi le ta nesrečni Podgorski česa ne zmétel! Radoveden sem, kaj bo storil! Zdaj pa kar k hčeri, jaz jo moram z vso svojo očetovsko veljavo ponižati — jaz jej porečem, da jej nič ne pomaga, ker je ušla, da jo imam po telegrafu v roki! (Gre k vratom na desnej strani i odpre.) Nu, moj golobček, pojdi ven, zdaj si zopet svobodna, toda pod mojim varstvom!

DVAJSETI PRIZOR.

Korén. Ema (pusti odprta vrata).

Ema (vstopi). Ah! Vendar uže, Ivan! (Zapazi Koréna.) Kaj pa to pomeni? — Ah! Ti moj Bog! Kdo je to?

Korén. Jaz, draga hčerka! Jaz! Tega se nijsi nádejala? Kaj ne? (Pogleda Emo, ves začuden.) To nij moja hči! — Kako ste sem prišla? Kdo ste? —

Ema. Oprostite, gospod, mislila sem — —

Korén. Kje je moja hči? Ona mora biti tukaj! (Gleda v sobo, ves prestrašen.) Kam se gre skozi ona vrata iz te sobe?

Ema. Na kolodvor!

Korén. Ona je torej iz sobe ušla?

Ema. Ona ušla?

Korén. Z onim mladim možem, ki se je malo prej sem pripeljal.

Ema. Kaj pravite?

Korén. On mladi mož! Saj se razen njega nij nihče na to postajo pripeljal.

Ema. On mladi mož, pravite —

Korén. Da, on hoče uiti s žensko —

Ema (vsa zmešana). Ti večni Bog! To ne more biti. Saj je —

Korén. Kaj je?

Ema (zakriči). On je moj mož!

Korén (začuden). Vaš — mož? On je — tedaj — oženjen?

Ema. Da, jaz sem njegova žena uže leto dni!

Korén (z največim strahom). Vi pravite, da je vaš mož uže leto dni? — To nij mogoče! To je največi zapeljivec, kar koli sem jih na svetu poznal — ali prav za prav jaz ga še niti ne poznam! — Prosim vas za Boga, kako ste sem prišla?

Ema. Jaz grem obiskat svojo mater!

Korén. A med tem, ko vas spremlja, da bi

se odpeljala k svojej materi, on zapeljuje drugo deklé — mojo ubogo hčér!

Em a (zavpije). Vašo hčér!?

Korén. Da — mojo hčér — on vas hoče odpraviti, da bi se mogel brez ovir ž njo sniti, tukaj — na tem-le mestu! On se vas hoče znebiti, da bi ž njo ušel!

Em a. Oče nebeški! To nij mogoče!

Korén. Pa je mogoče! — Takemu človeku je vse mogoče! — Tukaj iz le-tega pisma (Izvadi pismo) sem zvedel, da hoče ž njim uiti čez mejo, da bi se mogla tam ž njim omožiti!

Em a (omedleva). Moj Bog! Meni se vrtí v glavi!

Korén (spravi pismo zopet v žep). Nič ne marajte, tako je tudi dobro! Vi vsaj do dobrega poznate svojega gospoda soproga! — Jaz pa, jaz bodem dokazal svojej hčeri, da si ga ne more vzeti za moža, da jo je prevaril, da jo je izdal!

Em a. O, ljudje so torej vendar-le prav imeli, da mi ne bode zvest! Ta prva njegova ljubezen je tedaj vaša hči?

Korén. Brž ko ne, če je sploh kako prvo ljubezen imel. Saj vidite, da ljubi na enkrat dve!

Em a. O ti hinavec ti! Zato nij hotel iti z menoj! Zatorej se je izgovarjal, koliko ima opravila pri gospodarstvu!

Korén. Taka je le, to so ti možje po novejšegi! Samo zapeljevanje, sama prevara! Vendar

bom jaz vs^e to ubranil! Jaz jima bom ta ženitvanski izle^t uže zasolil!

Em a (v zadregi). Prosim vas, dragi gospod! — Meni je jako slabo! Peljite me tje v ono sobo, jaz se ne morem ganiti z mesta!

Korén (ginjen). Moj Bog! Srce mi poka, kader se na njo ozrem! — Kaj tacega si nij pričakovala! — Pojdite, pojdite, draga gospa! Tam se ukrepite! Jaz bom med tem prežal na ta malvredni parček! Porok sem vam za to, da vaš mož i moja nesrečna hči ne pojdetta čez mejo! Le umirite se ta čas! (Odpelje Emo, ktera komaj po konci se držé odide v sobo na desnej strani.)

EDENINDVAJSETI PRIZOR.

Korén (sam; pripeljal je Emo do vrat pa se vrne).

Zares, jaz tega več ne prebijem! (Si briše pot po obrazu ter sede na divan.) To je če dalje lepše! — Moja hči je na pol odpeljana od oženjenega moža! — Obetati dekletu ženitev i ž njo zaradi tega pobegniti čez mejo, pa uže oženjen biti, — to je pa le preveč, to presega vsako mero! Pa vrhu vsega tega je to moja zaslepljena hči, ki jo je na tako sramotni način prevaril! (Vstane.) Ali ti mi ne uideš! Toda le modro, modro! (Desna vrata zadaj se odpirajo.) Ah! Nekdo prihaja!

DVAINDVAJSETI PRIZOR.

Korén. Hribar.

Hribar (vstopi ves razkačen). Ta je lepa! Na uradnji nij žive duše! V bližnjem mestecu imajo neko slavnost, in vsi uradniki so tje šli! (Zagleda Koréna.) Aha! Tu je nekdo! Morebiti je iz okolice! Morebiti pa je iz mesta ter tu znan! Odpustite, gospod!

Korén (sumnjoj gleda Hribarja; sam seboj). Kdo je ta mladenič? V zadregi je! (Hribarju.) Kaj želite, gospod?

Hribar. V velikej zadregi sem pa bi se rad s kom posvetoval! Vi se mi zdite človek, kteremu se more kaj zaupati!

Korén. Vi ste v zadregi?

Hribar. Da! Pomislite, gospod, jaz pridem iz mesta! Malo prej se mi je tu nekaj dogodilo, česar si nikakor ne morem razjasniti. — Spremljam mojo ženo, ki se pelje svojo mater obiskat.

Korén (začudeno i sumljivo). Tako?! Tako?! Obiskat svojo mater? (Sam seboj) To je on! Talisica! Zdaj ga poznam!

Hribar. Pomislite, kaj se mi je dogodilo! Med tem, ko sem odpravljajal prtljago —

Korén. Vse vem, gospod, vse vem! — Vam se jako mudi, kaj ne?

Hribar. Kako, vi veste? Da, meni se jako mudi — vlak bo skoro tukaj, in moja uboga žena —

Korén. Da, vaša uboga žena — vlak bo skoro tukaj —

Hribar. Da, in moja uboga žena zarad nekega nedorazumljenja —

Korén. Da, vem, zarad nekega nedorazumljenja —

Hribar. Gospod, vi da to veste? Vi ponavljate moje besede na tak način —

Korén. Da, jaz to vem in ponavljam vaše besede —

Hribar. Kaj je to?

Korén. Kaj je to? Da s to vašo pripovedko nijste na pravega naleteli, razumete? Ali veste, kdo sem jaz? Jaz se nijsem nikdar pečal za vas, jaz vas nijsem hotel nikdar poznati, ali zdaj sem vas spoznal do dobrega, vi hinavec, vi!

Hribar. Gospod, kako se morete —

Korén. Vse vam povem. Vi se predrznete kaliti mir mojega rodbinskega življenja, vi se ne sramujete zapeljati nevedno deklé, vi ste jej tako pamet zmešali, da ste jo pregovorili, naj z vami zbeži. Vi jej obetate, da jo boste vzeli? Ali veste, gospod —

Hribar (začudeno). Prisegam pri Bogu, jaz nič ne vem, jaz vas ne razumem!

Korén. Le se hlinite! Pred menoj se vam

je pač treba. — Pa to vam nič ne pomaga! Ali veste, kdo sem?

Hribar. Bog mi odpusti moje grehe! Jaz ne vem —

Korén. — Nu dobro! Torej vam to povem! Jaz sem oče —

Hribar (če dalje bolj nepotrpežljiv). — Nu dobro, jaz o tem ne dvomim.

Korén. Da o tem ne dvomite? Vi morete meni to kar v obraz reči?

Hribar. Da, da, da! Tri sto hudičev, da! Kaj hočete od mene?

Korén. Svojo hčer hočem od vas! Kje je moja hči? Vi ste jo v mestu nekje pri kakem vaših vrlih prijateljev skrili! Tekoj, pri tej priči pojedete z menoj!

Hribar (v zadregi). Kaj se vam sanja?

Korén (zgrabi Hribarja za ramo). Vi pojedete z menoj! Vi me popeljete k njej!

TRIINDVAJSETI PRIZOR.

Prejšnja. Ema.

Ema (vstopi vsa potrta). Jaz v tej sobi ne prebijem! Mene bo zadušilo! (Zapazi Hribarja, zavpije.) Ah, moj mož!

Hribar (se obrne). Ah! Tukaj si! Vendar si že prišla? (Hiti k njej.)

Em a. Proč od mene! Pusti me, jaz s teboj nečem več govoriti!

Hribar (ostrmi). Kaj to pomeni?

Em a. O le se delaj nevednega! Vendar-le dobro veš, o čem je posel!

Hribar (če dalje bolj zavzet). O čem je posel? Moj Bog! Jaz tega zares ne vem?

Em a. O, s takimi besedami mi le blizu ne hodi! Saj so ljudje vendar-le prav imeli, ko so pravili, da si vetrnjak, da nijsi pozabil svoje prve ljubezni! — In zdaj, zdaj me hoče odstraniti, da bi mi za hrbtnom mogel — (Jame jokati.) Ah, jaz tega ne prebijem!

Hribar. Ali, ženka! —

Em a. Jaz nečem s teboj več govoriti! — To so tedaj tvoje prisege, da me ljubiš, to so tvoje prisege, da je bila tvoja prva ljubezen le šala, da se nje več ne spominjaš? Oh, jaz nesrečnica!

Hribar. Bodi pametna, poslušaj vsaj —

Em a (si ušesa maši). Ne, ne, ne, nečem ničesar slišati! (Korénu.) Kako sem vam hvaležna, da ste mi oči odprli! (Joka.)

Korén (v zadregi). Draga gospá! Nejmate mi pač za kaj biti hvaležna! Saj je to moja hči —

Hribar. To je tedaj uzrok vsemu temu? Gospod, vi ste mojo ženo nalagáli —

Korén. Nalagál sem jo, gospod? Le pre-

dobro vem, da ste vi proti mojej volji z mojo hčerjo neke zaljubljene spletke začeli — jaz to dobro vem. Kje je moja hči, kje je moja hči, pravim! Jaz jo od vas zahtevam!

Hribar. Zdaj sem pa uže vse potrpljenje zgubil! Gospod, vi ste se menda s pametjo sprli! (Vzame klobuk ter hoče ven.)

Korén (ga popade za roko). Oho, gospod! Oho! Tako mi ne pojdete odtod! Jaz pojdem z vami, jaz vas več ne izpustim! Jaz hočem svojo hčer!

Hribar (ne ozirajoč se na Koréna skuša iztrgati se mu). Pustite me, jaz moram ven na čisti zrak, sicer bom tukaj še ob zadnji košček razuma prišel.

Korén (vlečen od Hribarja). Jaz vas pa ne pustim, vi morate z menoj k mojej hčeri! Jaz — jaz — hočem od vas svojo hčer — jaz — jaz — (Zbaše se za Hribarjem skozi desna vrata zadaj.)

ŠTIRINDVAJSETI PRIZOR.

Ema (sama).

O možje, možje! — Torej je on vendar-le tudi tak, kakoršni so vsi! Da bi le te prve ljubezni ne bilo! — Moj Bog, kako življenje imam zdaj pred seboj! — Dobro! Ker me je hotel iz hiše spraviti, vrnem se za zmeraj k svojej ma-

teri! — Hotela sem jej pripraviti nepričakovano veselje, ali v tem postala je iz veselja največa žalost! Nečem se ž njim niti sniti več — samo da pride vlak, sedem hitro v voz pa — (Sliši se poštna trobenta.) Oh! Nijsem se nadejala, da se mi bo današnji krasni dan tako strašno, strašno končal. (Pade na stol na desnej strani ter si zakrije obraz.)

PETINDVAJSETI PRIZOR.

Ema. Ljudmila.

Ljudmila (se pokaže pri levih vratih zadaj — vstopi z bičem v desnej roci, v popotnej obleki s šalom na levej roci; se ozira). Kakor vidim, sem prej tu, nego on! Ali skoraj mora tu biti, kajti zdaj zdaj pride vlak. Počakajmo! (Odlagaje svoje stvari pri naslanjaču na levej zapazi Emo.) Oh! Tu je dama! In kakor se mi zdi, jako slabe volje! Dober večer, gospá!

Ema (si obriše hitro oči ter vstane). Hvala vam, draga dama, odpustite, da —

Ljudmila. Vi meni odpustite, ker sem vas zmotila! Ali videla sem, da niste nič kaj veselih misli; moja dolžnost je menim, da vas malo razvedrim! Žalostnih trenutkov je v življenju toliko, da moramo biti veseli, kader nas kdo na druge misli pripelje. Vi čakate na vlak?

Em a. Da.

Ljudmila. Na katero stran pa potujete?

Em a (se premaguje). Jaz se bom peljala proti Trstu!

Ljudmila. To je ravno prav. — Jaz sem tudi le-tje namenjena! Pojdem čez morje!

Em a. Čez morje?

Ljudmila. Da, v Ameriko!

Em a (se čudi). V Ameriko!

Ljudmila. Kaj se vam to čudno zdi? Saj ne pojdem sama, draga gospá! Čakam tu na svojega spremljevalca! Dogovorila sva se pismeno, da se danes ob tej uri tukaj snideva! Ali prosim vas, kaj pa vam je? Vi ste obleдела! —

Em a. Nič, nič, omotica me večkrat obhaja. (Sama seboj.) Oh! To je to ubogo zapeljano deklé!

Ljudmila. Tu imate flakon — dajte mi robec! Tako! To dobro dé živcem. (Vlije kapljico na Emin robec.)

Em a. Hvala vam, nij mi tega treba. (Sama seboj.) Z njenih rok! Ti moj Bog!

Ljudmila. Bodite pametna, draga gospá! Človek mora imeti vsakovrstnih sredstev pri roki, da tem brezbožnim možém imponira.

Em a. O, prav imate!

Ljudmila. Ah! Zdaj pa uže vidim, da ste omožena!

Em a. Žali Bog, da sem! Ne bi imela o tem z vami tako govoriti!

Ljudmila. Vam je gotovo vaš mož nezvest?!

Em a (sama). Da se pač nikdar nijsem ž njo sešla! (Na glas.) Prosim vas, mila dama, oprostite me odgovora!

Ljudmila (sede na naslanjač na levej). Nikar naj se vam ne zdi neskromno, ako vas kaj tacega vprašam. Jaz čutim z vami, kajti vidim, da ste jako žalostna! Želela bi, da bi vi imela zaupanje do mene! Torej vaš mož — ?

Em a. Oh, spomin na mojega moža mi napolni srce z britkostjo! Oh, ko bi vi vse to vedela —

Ljudmila (igraje se z bičem). Jaz vem dovolj, draga gospá! O rada bi tega Don Juana poznala — jaz bi ga ukrotila; na koléna bi moral pasti pred-me, v prahu zvijsati se pred menoj! Jaz —

Em a (sama seboj). Oh! To je grozno ponižanje za me! — (Na glas.) Vi bi ga rada poznala? Morebiti ga uže poznate!

Ljudmila. Poznam?

Em a. Morebiti vam je ljubezen prisegal!

Ljudmila. Meni ljubezen prisegal? Jaz vas ne razumem.

Em a. Morebiti vam je obljubil, da vam bo podal svojo roko!

Ljudmila (se hitro vzdigne). Kaj pravite?

Em a. Morebiti vam je obljubil, da bo to tam za morjem storil.

Ljudmila. Moj Bog!

Ema. Vi bežite!

Ljudmila (se vstraši). Kako to veste?

Ema. Vi ste sramotno goljufana!

Ljudmila. Jaz goljufana? Kaj more to biti?

Ema. Ali veste, kdo je vaš zapeljivec?

Ljudmila. Zakaj me to tako vprašate?

Ema. On vam je obljubil, da se bo z vami poročil?

Ljudmila. Da, in on bo svojo obljubo spolnil, brž ko prideva čez morje.

Ema. To se nikdar ne bo zgodilo!

Ljudmila. To se bo zgodilo, (Ošabno) rada bi videla, kdo nama more braniti?

Ema. Vaš oče!

Ljudmila. Kaj? Moj oče? Moj papá nama je hotel braniti; pa mu vse nij nič pomagalo. Jaz imam tudi svojo voljo. Jaz ljubim svojega očeta, pa vendar še bolj ljubim bodočega svojega soproga. Papá me je k temu koraku prisilil.

Ema. Ali zato vas on pri vsem tem vendar-le ne bo vzel; on vas je vendar prekanil.

Ljudmila. Da me je prekanil? Prosim vas, draga gospá, kako vi vse to veste?

Ema. Zvedela sem to žalibože! iz najboljšega vira. Ako tudi srečno čez morje prideta, vzela se ne bosta nikdar.

Ljudmila. Razen očeta ne more nama nihče braniti.

Ema. Nekdo pa vendar-le!

Ljudmila. Nekdo vendar?

Ema. Nu, torej vedite!

Ljudmila. Nu!

Ema. On sam!

Ljudmila. On sam? Kaj hočete s tem reči?

Ema. On sam, kajti on je uže oženjen!

Ljudmila (vsa prestrašena). Kaj pravite? On da je oženjen?

Ema. Ali verjamete, da vas je prekanil?

Ljudmila. Ta goljuf! Jaz ga zadavim, jaz ga zadušim, jaz ga zastrupim —

Ema. Za Boga, bodite pametna! Ne zakrivite nobenega tako strašnega zločina!

Ljudmila. Tedaj me je varal?! Zato sem vedno hrepenela po svobodnej Ameriki, da bi se dala tako sramotnim načinom prevariti? — A kje je ta brezbožnica, ki mi je njegovo roko ukradla, ko mi je on ukradel moje srce? Nad obema se moram maščevati!

Ema (sama seboj). Še tega se manjka! (Na glas.) Umirite se, uboga gospodičina! Vi se motite!

Ljudmila. Povejte mi, ali jo poznate? Jaz jo hočem videti! — Jaz jo hočem videti, i ko bi bila v Kanadi, dà, ko bi bila notri na najzadnjem koncu Avstralije, jaz jo moram videti!

Ema. Ah! Ko bi le morala tako daleč iti, da jo vidite! Dà, uboga dekle, pogledjte sem, na

mene, svojo družico v žalovanju, na mene, jaz sem ta, jaz, najnesrečnejša žena na vsem svetu!

Ljudmila (vsa začudena). Vi ste žena mojega drazega? In ta človek mi je obetal, da me bo vzel! Ta hudobnež! On je dovolil v to, da uideva v Ameriko, ko sem mu ta naklep razodela! Dà, v Ameriko; tam je morebiti zopet hotel otresti raz sebe ženo i zakonskega moža ter se v tretje oženiti! — O možje! Vi ste hujši nego jastrebi, hujši nego šakali, hujši nego sami tigri! Pa uže prav! Me bomo postale tigrice in se maščevale nad vami, me vas raztrgamo!

Ema (v stiski). Ali prosim vas, nesrečno dekle, umirite se!

Ljudmila. Povejte mi, vi moja tekunica, kako ste sem prišla, da ste me vrgla iz nebes moje ljubezni in ob enem me obvarovala pred peklom njegove nezvestobe?

Ema. O, da vam to moram povedati! Pregovoril me je, da naj grem sama materi za god srečo vošit, i on me je do sem spremil; ali on se je le hlinil: hoče me odstraniti, da ne bom njegovim sramotnim naklepom na poti!

Ljudmila. To je grozno! To je nezaslišano! Zatorej je zmeraj iskal izgovorov! Zatorej je tako pogosto pravil, da je slabe volje, da je raztresen! In jaz? Jaz sem ponižana, prevarjena, uničena! Pa moj predragi oče! Oh, ne smem na to misliti! On je prav govoril, njemu se je uže

kaj tacega zdelo! — Človek bi kar znorel! Toda dobro! Dobro! Ti tirani človeške družine so nas pozvali na boj, na okrutni boj, v katerem se bo rešilo vprašanje, imamo-li biti sužnje ali pa svobodne državljanke! Dobro! Oni so Jug, me pa Sever! Lincoln, zovem tvojega mogočnega duha! Pridi nam ubogim sužnjim devetnajstega stoletja na pomoč! Hočemo se maščevati za vsaktero suženjstvo! Me se hočemo osvoboditi. Me hočemo odpraviti vse dosedanje postave, hočemo odpraviti zakon, hočemo —

Ema. Ne, nikdar! Odpraviti zakon nečem —

Ljudmila. On vas je prekanil, sramotno prekanil! Pa še hočete zakonske postave?

Ema. Rajša se dam ločiti —

Ljudmila. Ločitve ne bo več treba, kader se zakon odpravi.

Ema. Kaj bo pa ž njim?

Ljudmila. On mora mene vzeti!

Ema (vsa raz sebe). Ne, ne, nikakor, nikakor, on vas nikdar ne sme vzeti.

Ljudmila. Dà, prav govorite, jaz ga nečem. Zdaj se je vam izneveril, pozneje bi se zopet meni. Vendar — maščevati se morave. Medve sovražnici bodive zaveznici — združili bove vse svoje sile i tako premagali te trinoge.

Ema. In kaj mislite, da bi storile?

Ljudmila. Vi pojdete z menoj! Dà, jaz se vrnem k svojemu očetu! Na njegovem posestvu

napravive tabor, da privabive k sebi vse moške iz vse okolice, vse dežele. Oni se morajo za naju streljati, ubijati, obešati, za naju morajo noreti in utapljati se, da ves njihov rod izgine ter se umakne novemu i boljšemu. Pojdite, vi nesrečnica! Osoda si naju je izvolila za maščitev. Nu, medve greve; črna osoda, pomagaj nama, da dobro izvršive svojo nalogo!

Ema. Nu, naj vam bode, dasi tudi mi vse to nij prav jasno. (Srdite odidete obe skozi desna vrata zadaj.)

ŠESTINDVAJSETI PRIZOR.

Korén. Podgorski.

(Podgorski pod pazuhó pripelje Koréna, ki je ves spehan in slamnik v roki drži.)

Podgorski. Nu, tu smo, dragi gospod! Vi ste se strašno spéhali. Pa na plot sédete, kjer je ravno najhujši veter pihal!! Treba, da malo počijete!

Korén (sede na naslanjač na levej). Kako bi se ne spehal! Nekoga sem spremil! (Sam seboj.) Ušel mi je! Tako jo je mahal, da ga nijsem mogel doiti! In fuč! Nij ga bilo več! (Na glas.) Fufu! To je soparno! Dobro sem se spotil! — Hvala vam, dragi gospod, za vašo prijaznost!

Podgorski. Prosim vas, to je moja dolžnost. S kom me je srečno naključje —

Korén. Jaz sem Korén od Sv. Roka blizu Rogatca.

Podgorski (za trenotek osupel). Gospod Korén? — To mi je jako drago. Slišal sem uže mnogo o vas, gospod, mnogo mnogo! (Sam seboj.) Prišel je — evo ga! Zdaj torej poznam mnogocenjenega papá svoje ameriksanske ljubice. Treba mi važno nalogo izigrati! Le pogumno naprej! (Na glas.) Prosim vas, dragi, mili gospod, odpočíte se, odpočíte se! Ali dalje potujete?

Korén. Potujem in ne potujem. Imam prav za prav jako neprijetno ekspedicijo.

Podgorski. To vidim, gospod! Jaz tudi, gospod, jako neprijetno! To popótovanje je jako neprijetno!

Korén. Ah! To vam verjamem! (Si briše pot.) Jaz sem zaklet sovražnik popotovanja.

Podgorski (sede na naslanjač na desnej). Ali, gospod, — dovolite, da smem prašati? Zakaj tedaj prav za prav popotujete?

Korén. Zakaj? To ima svoje uzroke.

Podgorski. To verjamem. Jaz imam tudi svoje vzroke. Ali ste trgovec?

Korén. Bil sem. Zdaj sem zasebnik i posestnik.

Podgorski. Tako? Vi torej potujete na svoja posestva?

Korén. Da, na svoja posestva! Ali vrag naj vzame tako potovanje!

Podgorski. Gotovo vas je oskrbnik okradel? Kaj? Ali vam je ušel z novci?

Korén. Z novci mi oskrbnik ravno nij ušel, ali neki malopridnež mi je ušel z necim, kar mi je draže nego novci.

Podgorski. Kaj bi to moglo biti? Draže nego novci? To ne more biti. Jaz ne poznam nič dražega na svetu.

Korén. Vidi se, da ste razumen človek.

Podgorski. To rad priznavam! Ali verjemite mi, gospod, rad bi vedel, kako ste se mogli v tej vročini odločiti za potovanje?

Korén. Ko bi vedel, da se smem zanesti, da boste molčali —

Podgorski. Kar se tega tiče, nij se vam treba ničesar bati!

Korén. Precej ko sem vas zagledal, imel sem do vas neko zaupanje!

Podgorski. To mi je drago! Vaš sluga sem, hočem vam pomagati —

Korén. Pomislite, gospod, hčer imam —

Podgorski. Vi imate hčer? Ali je mlada?

Korén. Mlada, dvajset let ima!

Podgorski. Kaj zlódeja! Nevesta?

Korén. Nevesta? Morebiti, ali dela mi skrbi, ko da bi jih imela šestdeset.

Podgorski. Šestdeset? Tu je pa uže treba malo preudariti.

Korén. Ali pomislite, da se je sama naredila za nevesto, da se je seznanila s človekom, ki ga niti ne poznam!

Podgorski. Tako? To je čudno, romantično znanje. Očetu gré tu vendar-le prva beseda?!

Korén. Gotovo, da mu gré! In meni tudi gré! Jaz v to nečem privoliti! In to je ravno uzrok, zakaj sem se na pot podal!

Podgorski. Vi hočete druzega svoje hčere spoznati?

Korén. Dà! To vam je zapeljivec, sramoten zapeljivec.

Podgorski (malo v zadregi). Čuden človek je! Zares, čuden!

Korén. Pomislite, on vam je mojo hčer pregovoril, da naj ž njim uide.

Podgorski. On jo je pregovoril, da naj ž njim uide! (Sam seboj.) To prav za prav nij res! Jaz je nijsem pregovoril!

Korén. On jo je pregovoril, da naj ž njim uide v Ameriko. Kaj pravite na to?

Podgorski (vstane ter se smeje). Kaj na to pravim? Čudim se, čudim se temu jako!

Korén. Ali jaz jima bom to zabranil.

Podgorski. Vi jima boste to zabranili? (Sam seboj.) To ravno hočem.

Korén. Jaz sem telegrafoval, da naj jih primejo.

Podgorski (začuden). Vi ste telegrafovali? (Sam seboj.) Na telegraf nijsem mislil! (Na glas.) In kaj ste opravili s telegramom?

Korén. Skoraj bom pri cilju. Moja hči in ón zapeljivec sta uže tukaj!

Podgorski (smehljaje se). Kaj vraga! Nu, in kaj mislite zdaj storiti?

Korén. Dragi gospod, vi ste mož, vi mi boste na pomoč?!

Podgorski (iznenaden). Z veseljem! To je prav za prav voda na moj mlin!

Korén. Na vaš mlin?

Podgorski (v zadregi). To je, dà! Jaz sem se vas ta mali čas tako privadil, kakor da bi bili moj oče!

Korén. Dobro, dobro, prijatelj! (Vstane.) Dovolite, da vás objamem! (Objame Podgorskega.) Vi ste moj angelj varuh! Ali moramo se hitro lotiti dela! Ta zapeljivec je premeténa glava!

Podgorski (s komičnim pathosom). Premeténa glava!?

Korén. Pomislite, on je odpeljal mojo hčer, pa je —

Podgorski. Odpeljal vašo hčer, pa je —

Korén. On je uže leto dni oženjen!

Podgorski (nekoliko začuden). On je oženjen? (Sam seboj.) Jaz sem uže leto dni oženjen!

Korén. In njegova žena, ta uboga gospá, je tukaj!

Podgorski (če dalje bolj začuden). To ne more biti! (Sam seboj.) Moja žena je tukaj!

Korén. Taka je!

Podgorski (sam seboj). Ta je lepa! Ali sem oženjen, ali nisem oženjen? Zdaj tega niti sam ne vem. Aha! Morebiti Ljudmila pravi, da je uže moja žena. To je genijalna misel. Tem bolje!

Korén. Zdaj sem vam vse povedal, zdaj mi svetujte!

Podgorski (v zadregi). Ali veste to za gotovo, da je vaša gospodičina hči žena?

Korén. Moja gospodičina hči žena? Kako to mislite?

Podgorski. Ah, dà, jaz sem se zarekel! Ali veste vse to za gotovo?

Korén. Saj sem govoril s ženo tega zapeljivca tukaj, na tem mestu. Tukaj v le-tej sobi je bila zaprta, med tem ko je moja preljubeznjiva hčerka zbežala ter mestu sebe ondi ženo svojega zapeljivca v zastavo pustila, kakor sta se dogovorila.

Podgorski (vedno začuden). Bes te lópi! Ta sta jo lepo napeljala! Vsled telegrama je bila zaprta, on pa —

Korén. Dà, on pa, ta hudobnež, je vendar-le ž njo ušel.

Podgorski (preplašen). Z vašo hčerjo? —
Ta hudobnež!

Korén. Dà, on je ž njo ušel. (Si briše pot.)

Podgorski (sam seboj). Vraga! Morebiti me je ta zvita Amerikanka nalagála? Zdaj sem prišel v lepe klešče. Jaz sem bil torej le ščit, pod katerim se je pravi Amerikan skrival? (Na glas hitro.) Gospod, jaz mislim, da greva takój iskat tega gospoda, ki pod imenom Podgorski beži z vašo hčerjo!

Korén (vstane). Moja hči ne sme proč! Jaz bodem telegrafoval na vse strani.

Podgorski. Dà, to bova storila. Jaz jo moram osvoboditi iz krempljev tega hudobneža!

Korén. Ako vam pojde to srečno izpod rok, pa res ne vem, kaj bi —. Jaz bi vam prav z veseljem nekaj predložil! Vidite gospod, zdi se mi, da ste mlad, pošten človek! Ali imate kaj premoženja?

Podgorski. Imam posestvo?

Korén. Tako? Posestvo? Tem bolje. Ko bi vedel, da ne zamérite mojej hčeri, da je ušla s človekom —

Podgorski. Nič ne zamerim, nič ne zamerim! (Sam seboj.) Zdaj se mora Ljudmila nalašč z menoj poročiti!

Korén. In ravno zato, da je on ne dobi — ali me razumete? — Jaz vam zares svoje hčere ne bi odrekel!

Podgorski. Vi, vi bi to storili? Dajte, da

vas objamem! (Objame Koréna; sam seboj.) To je dober človek! Boljši, nego sem si mislil! (Na glas.) Z neizmerno radostjo! Vi ste mi kakor k srcu prirasli! Za vas vse storim! (Na kolodvoru se sliši zvonjenje.)

Korén. Ti moj Bog! Znamenje, da prihaja vlak! Hitíva, brž, brž!

Podgorski. Tedaj hitro! Postavite se k vходу na kolodvor, jaz pridem précej za vami!

Korén. Kakor hitro ga zapazim, ga popadem; ali ta pot mi ne uide! Jaz bom peklensk špektakelj delal! (Hitro odide skozi leva vrata zadaj.)

SEDEMINDVAJSETI PRIZOR.

Podgorski (sam, hodi sem ter tje).

Ta je lepa! Kaj tacega se pa le nijsem nádejal! Glej, Glej! To je bilo tedaj vse le tako na videz? — To me je malo s koncepta spravilo! — Ona mestu mene družega pelje v obljubljeno deželo za morjem? Njej je to vse mogoče! Vrag naj vzame vse te njene ameriksanske muhe! Še sreča, da sem s tem pismom njenega očeta proti sebi zdražil, da sem se mu sam dal zasledovati! Prišel sem vsaj o pravem času! O jaz jej bom

to zabranil, tej premilej Ljudmili! Zdaj še-le se mi zdi prav pikantna; za ta njen genijalni domislek se še zaljubim vanjo!

OSEMINDVAJSETI PRIZOR.

Podgorski. Ljudmila.

Podgorski (hoče oditi skozi leva vrata zadaj, v tem nastopi Ljudmila zadaj skozi desna vrata). Ah! Moja bivši ljubica!

Ljudmila (hitro vstopi). Vlak uže prihaja, a njega nij niti videti! Pustila sem ubogo ženo na vrtu; zdaj jej je uže malo odleglo! Oh! Da se je moralo to tako končati! Davi sem mislila, da bodem jutri uže na morju, a zdaj — . Ali dobro! Zato se bom maščevala nad vsemi moškimi oženjenimi i neoženjenimi, mladimi i starimi — (Zapazi Podgorskega.) Ah! Tu je! Hlini se, kakor da se nij nič zgodilo. (Ironično.) Ali si uže prišel, moj dragi?

Podgorski (obrne se k Ljudmili, malo v zadregi). Prišel sem, dà, moja predraga!

Ljudmila. Ali vas nij sram, gospod, z menoj tako govoriti?

Podgorski (sede lagodno v naslanjač na levej). Ne, moja draga, mene nij sram!

Ljudmila. Oh! To hladno obnašanje me več ne razgreje! Vse vem, vse! (Živahno.) Poznam tvojo zares amerikkansko prevaro! O jaz bi te zadržala!

Podgorski (mirno). Prosim vas, draga Ljudmila, jaz si prav za prav zdaj prepovedujem tak zbadljiv pogovor. Vendar, ker uže ne znate drugače, račite, prosim, pri sebi začeti.

Ljudmila (vedno živahneje). O, to je strašno! Mestu da bi predme na kolena padel, me še žali. Dobro, dobro! Ti podpihuješ s takim obnašanjem le moje maščevanje! O, jaz se bom strašno maščevala!

Podgorski. Jaz prav za prav ne bi vedel zakaj? (Sam seboj.) Menda vsaj ne misli, da sem očetu pisal?

Ljudmila. Da ne veš zakaj?

Podgorski. Kar se tiče maščevanja, imel bi jaz največ pravice!

Ljudmila. Ti pravico do maščevanja?

Podgorski (sam seboj). Njej se niti ne dozdeva, kakor se meni nij nič dozdevalo o njenem begu! (Na glas.) Ljudmila! Pustiva te komedije, vi me ne boste prepričala; kar se je zgodilo, to se je zgodilo.

Ljudmila. Tako? Ali pa veš, da si me sramotno prekanil, ker si rekel, da si še neoženjen? Ali veš, da si oženjen?

Podgorski (malo jezen). Vraga, uže spet sem

oženjen? Ali vi ste svobodna, vi hočete, skrivajte se pod mojim imenom, čez morje — i to zopet z oženjenim človekom, ki popusti vam za ljubav svojo ženo, morebiti tudi svoje otroke — svojo domovino, vse. To je gorje, to je tisočkrat gorje!

Ljudmila. Večni Bog! Torej sam priznaš, da popustiš ženo?

Podgorski. Da popustim ženo?

Ljudmila. Jaz sem ž njo govorila!

Podgorski. Vi ste govorila z mojo ženo?

Ljudmila. Tukaj, v tej-le sobi.

Podgorski (se ozre po polnem mirno). Tukaj v tej-le sobi? Meni se bo jelo v glavi vrteti! To sem se moral po noči oženiti, v sanjah, v spanji! Jaz o tem nič ne vem!

Ljudmila. O le se hlini! Ali me sve se uže zmenili, ona i jaz! Ona se bo dala ločiti!

Podgorski. Jaz, jaz nejmam nič proti temu. Naj se da ločiti!

Ljudmila. Ti si torej to želiš? Toda jaz ti bom ubranila!

Podgorski (vstane). Draga gospodičina Amerikanka, zdaj me je pa uže vsa potrpežljivost minola! Vse te vaše deklamacije me ne bodo več zmotile.

Ljudmila. Kaj pravite?

Podgorski. O, ne delajte se tako nedolžno! Saj jaz dobro vem, da ste mene izdala, da ste izdala tudi ubogo gospo lahkoumnega človeka, ki —

Ljudmila. Da sem jaz izdala ubogo gospo?

Podgorski. Dà, dà, izdala —

Ljudmila. O ne očitajte mi svojega lastnega greha!

Podgorski. Vi ste imela zavezo pregrešne ljubezni z možem!

Ljudmila. Dà, z vami, vi brezbožnik!

Podgorski. Tri sto medvedov, torej dà, i razen tega še z drugim možem.

Ljudmila. Z drugim možem?

Podgorski. Z možem te uboge gospe —

Ljudmila. Ktere gospe?

Podgorski. O kterej ste ravno govorila!

Ljudmila. Vi norite!

Podgorski. To se jako motite! Vi to dobro veste, vi se znate izvrstno hliniti! (S kolodvora se sliši zvonec dvakrat zaporedoma.)

Ljudmila. Moj Bog! Drugo znamenje!

Podgorski. Dà, drugo znamenje in njega le še nij. On ne bo prišel, mnogocenjena gospodičina, kajti prežajo nanj.

Ljudmila. Na koga?

Podgorski. Na tega vašega bodočega soproga! Dà, mi ga bomo ujeli, ujeli ga bomo! Jaz i vaš papá!

Ljudmila (zakriči). Moj — papá?

Podgorski. Dà, vaš papá! On je tukaj, on vas po vseh kotih sveta zasleduje s telegrafom. (S posebnim poudarkom.) Na tega se nijste račila spomniti. (Sam seboj.) Jaz pa tudi ne!

Ljudmila. Zdaj sem zgubljena!

Podgorski. Tako? — Vidite, tukaj pre-
stane vsako hlinjenje. On mi je vse zaupal! On
je ž njim govoril, on ga lovi, razumete? — I
veste-li, kaj bode konec vašega pokaženega poto-
vanja v Ameriko?

Ljudmila. Pustite me!

Podgorski. Vse nič ne pomaga! Konec
bo, da se morate z menoj poročiti.

Ljudmila. Prepovedujem si takih šal!

Podgorski. Dà, vi ste hotela pod mojim
imenom potovati v Ameriko, vi morate vsaj pod
mojim imenom potovati skozi življenje.

Ljudmila (vsa razkačena). Nikdar, nikdar,
nikdar!

Podgorski. Vi morate!

Ljudmila. Kdo me more prisiliti, da bi se
z vami poročila?!

Podgorski. Vaš oče!

Ljudmila. To je preveč i preveč! Ne ža-
lite me dalje!

DEVETINDVAJSETI PRIZOR.

Prejšnja. Korén.

Korén (vstopi skozi leva vrata zadaj). Za Boga
vas prosim, kaj tukaj delate? Uže je v drugič

zvonilo! V petih minutah pride vlak, pa kjer nič
nij tam nič nij! Tega malopridneža le nij! Menda
se vendar nij na drugo stran podal z mojo hčerjo?

Ljudmila (zagleda Koréna). Ah, moj oče!

Podgorski. Nič ne skrbite, gospod, jo uže
imamo! Tukaj vam izročam vaš zaželeni, drago-
ceni zaklad!

Korén (gleda Ljudmilo). Ah! Ti nehvaležno
dete! Tukaj se najdeva? Ti nijsi moja hči, ti si
osramotila mojo hišo, ti si moje spoštovano ime ob
dobri glas pripravila.

Ljudmila. Moj oče! Ta hudobnež me je
strašno prekanil! Čujte, oče, papá!

Korén (jezno). Nič oče, nič papá! — Kam
se mi je ta tvoj zapeljivec skril! Jaz ga bom
zdrobil! Kje je, govori!

Ljudmila. Papá, jaz vas ne razumem!

Korén. Kje je, pravim?

TRIDESETI PRIZOR.

Prejšnji. Ema.

Ema (priteče vsa splašena). Draga prijateljica!

Podgorski (se ozre). Kdo je to?

Ema. Ah! Tu so tuji popotniki! (Ljudmili.)

Jaz se moram nekam skriti.

Podgorski. Kaj to pomeni?

Ljudmila. Kaj se ti je zgodilo?

Ema. Moj mož gre!

Ljudmila. Tvoj mož gre?

Ema. Jaz ga nečem videti.

Ljudmila. Kaj praviš? Saj stoji pred teboj?!

Ema. Kdo?

Ljudmila. Tvoj mož! (Kaže na Podgorskega.)

Ema. Ta? Tega gospoda nijsem nikdar videla!

Ljudmila. To nij res!

Ema. Jaz ga ne poznam!

Ljudmila. On torej nij tvoj mož?

Ema. Nikakor! Moj mož — (Zakriči) Tu prihaja!

Ljudmila (zakriči). Ah!

EDENINTRIDESETI PRIZOR.

Prejšnji. Hribar.

Hribar (vstopi skozi desna vrata zadaj, klobuk čez čelo potlačen, ne gledé pred se). Zdaj imam pa te jeze uže zadosti! Videl sem jo, da je le-sem vstopila!

Korén (Podgorskemu). To je ta zapeljivec moje hčére!

Podgorski. Dobro! Bodite brez skrbi! Jaz bom ž njim govoril.

Hribar (pogleda ter zapazi Emo). Nu, Ema?

Ema (razkačena). Jaz pojdem k materi pa se več ne vrnem!

Korén. Dà, gospod, vaša gospa ima prav! Vi se jej ne morete nikdar opravičiti. Vendar to meni nič mar nij. Jaz, jaz, jaz bom tožbo gosposki izročil!

Podgorski. Dovolite, gospod! Vi ste hoteli z le-to gospodičino v Ameriko? (Kaže na Ljudmilo.) Dobro! Dobro! Jaz sem prijatelj temu-le staremu gospodu, njenemu očetu!

Ljudmila (sama seboj). Kaj to pomeni?

Podgorski. Jaz se bom maščeval za njegovo čast, ki ste jo vi razžalili! Razumete? Pri nas je dvoboj prepovedan sad, ali to nič ne dé; vi uže tako hočete čez morje, nu jaz pojdem z vami mestu tega zapeljanega ubozega dekleta! (Kaže na Ljudmilo.) In tam za morjem, tam si bova nekaj povedala, razumete? Ena, dve, tri! (Dela, ko da bi se boril.)

Ema (v največem strahu). Moj Bog, dvoboj!

Korén (Podgorskemu). O hvala vam za vaše prijateljstvo!

Podgorski (sam seboj). To je le tako! Ná-dejam se, da ne bo sprejel pozóva!

Ema. Jaz v to nikdar ne privolim!

Ljudmila. Prosim vas vse za Boga, kaj to pomeni? (Hribarju.) Gospod, ali me poznate?

Hribar (ki je dozdej, čedalje bolj razdražen, poslušal). Ne poznam, Bogme, ne poznam! Le toliko vem, da sem zašel v norišnico!

Podgorski. To sta se dogovorila.

Korén. Dà, dà, dogovorila sta se! (Hribarju.) Poznam to, gospod, poznam! Vi ste premeten v takih rečéh! (Slišati je žvižganje i ropot lokomotive.)

Podgorski. Mislite rajši na svoje potovanje, gospod, vlak je že tukaj!

Em a (v stiski). Za Boga svetega! Ti se ne boš odpeljal!

Korén. Ta uboga gospa! (Si briše solze.) A ti, neobčutljivo dekle, kaj praviš ti na to?

Ljudmila (sama seboj). Spoznavam, da me je moja strast zaslepila! (Na glas.) Jaz le toliko vidim, da zdaj iz mojega potovanja v Ameriko ne bo nič, kajti moj spremljevalec me neče več poznati! Papá, jaz priznavam, da sem hotela oditi čez morje, ali nikakor s tem-le gospodom (Kaže na Hribarja), marveč s tem-le brezbožnikom (Kaže na Podgorskega).

Korén (začuden). S tem-le brezbožnikom?

Ljudmila. Dà, oče! — Vi molčite, Podgorski?

Korén. Podgorski? Podgorski? Kdo je ta Podgorski?

Podgorski (v zadregi). Jaz, jaz ne vem! (Sam seboj.) Ta je lepa! Zdaj ne vem, kod ven! Morebiti bi pa Ljudmila vendar-le —? Ali se mari hoče na enkrat vseh zavez znebiti?

Korén. Ali ste vi tist gospod Podgorski? Pa ta gospod?

Hribar. Jaz sem Hribar, gospod! Vidim, da v svojej besnosti niste na pravega naleteli!

Podgorski (sam seboj). Bes te plentaj, lepo neumnost sem napravil! (Na glas.) Dà, gospod Korén! Pravi Podgorski sem prav za prav vendar-le jaz.

Korén. Torej vi? Podgorski? Ki sem ga s telegramom lovil?

Podgorski. Vaš telegram zasačil je, kakor se mi zdi, nekoga družega, gospod.

Korén. Tri sto medvedov! Vi ste pa vendar boljši, nego o vas govoré!

Podgorski. Ali priznavate to? (Sam seboj.) Zdaj moram vse popraviti, moram se sam pred seboj rehabilitirati, da pokrijem to strašno blamažo s svojo ženitvijo! Porabiti moram to kritično situvacijo na svojo korist! (Na glas, z veliko ostentacijo.) Kaj pa porečete na to, da ta vaš dobri prijatelj, ki vam je pisal o naklepu vaše hčere, sem tudi jaz, ki sem to storil, da bi vas vsaj enkrat poznal! Kako vam je pa to po všeči, draga Ljudmila?

Ljudmila. Kaj to pomeni?

Korén. To nij mogoče!

Podgorski. In vendar je taka. Jaz sem vse to tako napeljal, da bi končno vsi prišli k cilju. Se ve da nijsem mislil, da me bode te lovili s telegramom —

Korén. Ki je napravil toliko zmešnjavo. Tri sto medvedov, da sem se mogel tako zmotiti! Zato pa vendar-le ostane pri tem, kakor sva se dogovorila. Vas pa, gospod, (Hribarju) prosim tisočkrat odpuščanja i tudi vas, draga gospá!

Ema. Moj mož torej ne pojde v Ameriko?
Hribar. Nikdar!

Ema (Hribarju). Pa tvoja prva ljubezen?

Hribar. Oh trdovratna Ema! Ali bodeš še ljubosumna?

Ema. Ne bodem več! (Oklene se Hribarja.)

Podgorski (Korénu). Ali so Ljudmilo nemara tudi minole Amerikanske muhe? Gospod, ker nečete, da bi ušla na Savano, moramo to na Slovenskem končati! Nu, kaj misli gospodičina udana oženjenemu možu? Ona je sicer rekla, da se nikdar ne bo z menoj poročila, ali zdaj —

Ljudmila. O ti malopridnež! Prej ne, dokler se ne daš ločiti!

DVAINTRIDESETI PRIZOR.

Prejšnji. **Konduktêr. Kasir** (v loži).

Konduktêr (nastopi zadaj i zove). Meine Herren, einsteigen, einsteigen!

Korén. Hitro! Einsteigen! Einsteigen! Gospod Hribar, dovolite, da gremo z vami k vašej mami!

Bodemo vsi praznovali njen god na čast našega čudnega spoznanstva.

Hribar. Radostno sprejemem vaš predlog!

Korén. Od ondod morate k nam! Pri nas bodemo pa praznovali zaroko teh dveh Amerikanov. Hitro listke, listke! Kam se popeljemo?

Ema. V Postojno!

Korén (teče k kasi). Gospod kasir, dajte nam (Šteje:) eden, dva, tri, štiri, pet listkov v Postojno. Vidiš, predraga moja Ljudmila, tvoja bo le veljala. Popihala jo bosta ti in tvoj zviti ljubček s tem-le vlakom proti jugu, samo — nekaj drúščine bosta imela, ktere se nijsi nádejala!

Kasir (iz lože, molé listke). Zwei und dreissig Gulden, 25 Kreuzer. (S kolodvora se sliši v tretjič zvonjenje.)

Konduktêr. Meine Herren, der Zug geht ab! (Odpre oboja vrata zadaj i odide; sliši se žvižganje lokomotive.)

Korén. In mi tudi, mi tudi! Hitro! (Razdava listke.)

Ema (Ljudmili). Ali ostaneve prijateljici, draga tekmica?

Ljudmila (kaže na Podgorskega). Ako ta-le moj Amerikan dovoli!

Podgorski. O tem bomo v vagonu govorili! (Podgorski, Ema i Ljudmila odidejo na kolodvor.)

TRIINTRIDESETI PRIZOR.

Korén. Hribar. Natakár.

Natakár (priteče iz vrat na desnej strani). Vraga, skoraj bi bil prišel ob napojnico! Gospoda, torba je še tu! (Teče čez oder v telegrafski urad.)

Hribar. Ah, to je torba moje žene!

Natakár (pritrese torbo, pobere vse kar ste ženski odložile kakor tudi plaid Korénov i nese vse za Hribarjem). Tukaj je! Ravnokar se telegrafuje, da vlak odhaja!

Hribar (daje mu napojnico). Ali nas bodo na prihodnjem postaji mar zopet prijeli?

Korén. Nádejam se, da se to več ne bo zgodilo, dragi moj prijatelj. Zdaj tega nij več treba! (Se obrne ter kriči natakárju.) Recite našim kočijažem v mestu, naj gre vsak svojo pot domu! Zdaj pa le hitro v vagon, v vagon! (Odhajaje.) Jaz sem tukaj kakor na žerjavici!

Hribar (gré za Korénom). Torej srečnejši pot!

(Igrališče se zagrne.)

